

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 26 februari 2019*

[Text rättad genom beslut av den 10 april 2019]

”Europeiska centralbankssystemet – Talan grundad på åsidosättande av artikel 14.2 andra stycket i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken – Beslut fattat av en nationell myndighet att suspendera chefen för den nationella centralbanken”

I de förenade målen C-202/18 och C-238/18,

angående talan i två mål grundade på åsidosättande av artikel 14.2 andra stycket i protokollet om stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, väckta den 16 mars 2018 respektive den 3 april 2018,

Ilmārs Rimšēvičs, företrädd av S. Vārpiņš, M. Kvēps och I. Pazare, advokāti (C-202/18),

[I rättad lydelse enligt beslut av den 10 april 2019] **Europeiska centralbanken (ECB)**, företrädd av C. Zilioli, K. Kaiser och C. Kroppenstedt, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av D. Sarmiento Ramírez-Escudero, abogado, och V. Čukste-Jurjeva, advokāte, (C-238/18),

sökande,

mot

Republiken Lettland, företrädd av I. Kucina och J. Davidoviča, båda i egenskap av ombud,

svarande,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, avdelningsordförandena J.-C. Bonichot (referent), A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, K. Jürimäe och C. Lycourgos samt domarna A. Rosas, E. Juhász, E. Levits, L. Bay Larsen, D. Šváby och M. Berger,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: enhetschefen M. Aleksejev,

efter de skriftliga förfarandena och förhandlingen den 25 september 2018,

* Rättegångsspråk: lettiska.

och efter att den 19 december 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 I de två målen har talan väckts, på grundval av artikel 14.2 andra stycket i protokollet om stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (nedan kallad stadgan för ECBS och ECB), av Ilmārs Rimšēvičs, som är chef för Latvijas Banka (Lettlands centralbank), och av Europeiska centralbanken (ECB), genom beslut fattat av ECB-rådet. I respektive talan riktas invändningar mot ett beslut av den 19 februari 2018, varigenom Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Byrån för förebyggande och bekämpning av korruption, Lettland) (nedan kallad Knab) tillfälligt förbjudit Ilmārs Rimšēvičs att utöva sitt ämbete som chef för Lettlands centralbank (nedan kallat det omtvistade beslutet).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 2 I artikel 129 FEUF föreskrivs följande:

"1. ECBS ska ledas av Europeiska centralbankens beslutande organ som ska vara Europeiska centralbankens råd och direktionen.

2. Stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, nedan kallad stadgan för ECBS och ECB, är intagen i ett protokoll som är fogat till fördragen.

..."
- 3 Artikel 130 FEUF har följande lydelse:

"Då de utövar de befogenheter och fullgör de uppgifter och skyldigheter som har tilldelats dem genom fördragen och stadgan för ECBS och ECB ska varken Europeiska centralbanken eller någon nationell centralbank eller någon medlem av deras beslutande organ begära eller ta emot instruktioner från unionens institutioner, organ eller byråer, från medlemsstaternas regeringar eller från något annat organ. Unionens institutioner, organ eller byråer och medlemsstaternas regeringar förbinder sig att respektera denna princip och att inte söka påverka medlemmarna av Europeiska centralbankens eller de nationella centralbankernas beslutande organ när de fullgör sina uppgifter."
- 4 I artikel 131 FEUF föreskrivs följande:

"Varje medlemsstat ska säkerställa att dess nationella lagstiftning, inbegripet stadgan för dess nationella centralbank, är förenlig med fördragen och stadgan för ECBS och ECB."
- 5 Artikel 283.1 FEUF har följande lydelse:

"Europeiska centralbankens råd ska bestå av Europeiska centralbankens direktionsledamöter samt cheferna för de nationella centralbankerna i medlemsstater som har euron som valuta."

- 6 I artikel 14 i stadgan för ECBS och ECB, med rubriken ”De nationella centralbankerna”, föreskrivs följande:

”14.1. Enligt artikel 131 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska varje medlemsstat säkerställa att dess nationella lagstiftning, inbegripet stadgan för dess nationella centralbank, är förenlig med fördragen och denna stadga.

14.2. I stadgarna för de nationella centralbankerna ska särskilt föreskrivas att ämbetstiden för chefen för en nationell centralbank ska vara minst fem år.

En centralbankschef får avsättas endast om han inte längre uppfyller de krav som ställs för att han ska kunna utföra sina uppgifter eller om han gjort sig skyldig till allvarlig försummelse. Ett beslut om avsättning får överklagas vid domstolen av den berörda centralbankschefen eller ECB-rådet på den grunden att fördragen eller någon rättsregel om [deras] tillämpning har överträtts. En sådan talan ska väckas inom två månader från det att beslutet offentliggjordes eller delgavs den som vill väcka talan eller, i annat fall, från den dag då den senare fick kännedom om beslutet.

14.3. De nationella centralbankerna är en integrerad del av ECBS och ska handla i överensstämmelse med ECB:s riktlinjer och instruktioner. ECB-rådet ska vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att ECB:s riktlinjer och instruktioner följs och ska kräva att all nödvändig information ställs till ECB-rådets förfogande.

14.4. De nationella centralbankerna kan utföra andra uppgifter än de som anges i denna stadga, såvida inte ECB-rådet med en majoritet av två tredjedelar av de avgivna rösterna finner att dessa uppgifter strider mot ECB:s mål och funktioner. Sådana uppgifter ska utföras på de nationella centralbankernas eget ansvar och egen risk och ska inte betraktas som en del av ECBS funktioner.”

Lettisk rätt

- 7 I artikel 241.2 i Kriminālprocesa likums (straffprocesslagen) föreskrivs följande:

”En frihetsberövande åtgärd vidtas som en bindande processuell åtgärd gentemot en misstänkt eller tilltalad, om det finns skäl att anta att den berörda personen kommer att fortsätta att ägna sig åt brottslig verksamhet, försvåra det straffrättsliga förfarandets gång eller domstolens arbete, eller undandra sig förfarandet eller domstolen.”

- 8 I artikel 254 i denna lag föreskrivs följande:

”1. Förbudet mot att inneha en viss anställning är ett förbud som kan antas gentemot en misstänkt eller tilltalad, enligt villkor som fastställs genom beslut av den som ansvarar för förfarandet. Förbudet omfattar att utöva en viss tjänst under en viss tid, eller att utföra de arbetsuppgifter som ett visst arbete innefattar.

2. Beslutet om förbud mot att inneha en viss anställning översänds, för verkställighet, till arbetsgivaren eller någon annan behörig instans.

3. Det beslut som avses i punkt 1 i denna artikel är bindande för varje tjänsteman och ska verkställas inom tre arbetsdagar efter mottagandet. Tjänstemannen ska meddela den som ansvarar för förfarandet om att verkställigheten av beslutet inletts.”

9 I artikel 389.1 i lagen anges följande:

”Från och med den tidpunkt då det straffrättsliga förfarandet berör en person som åtnjuter rätten till försvar, eller en person vars rätt att förfoga över sin egendom inskränks genom processuella beslut, ska förundersökningen avslutas mot denna person, eller andra säkerhetsåtgärder och rättighetsinskränkningar som rör dennes tillgångar upphävas, inom följande tidsfrist:

...

4) för ett särskilt allvarligt brott: tjugotvå månader.”

10 I artikel 22 i Likums par Latvijas Banku (lagen om Lettlands centralbank) av den 19 maj 1992 (*Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, 1992, nr 22/23) föreskrivs följande:

”Chefen för Lettlands centralbank utses av parlamentet, på rekommendation av minst tio av dess ledamöter.

Vice chefen och ledamöterna i Lettlands centralbanks styrelse utses av parlamentet, på rekommendation av chefen för Lettlands centralbank.

Ämbetstiden för chefen, vice chefen och ledamöterna i Lettlands centralbanks styrelse är sex år. Om en styrelseledamot frivilligt lämnar sitt ämbete eller upphör med sitt arbete av andra skäl innan ämbetstiden har löpt ut, så ska en ny ledamot av Lettlands centralbanks styrelse utses för en ämbets tid på sex år.

Parlamentet får endast avsätta chefen, vice chefen och ledamöterna i Lettlands centralbanks styrelse innan den i tredje stycket i denna artikel angivna ämbetstiden har löpt ut i följande fall:

1. frivillig avgång,
2. allvarlig försummelse, i den mening som avses i artikel 14.2 i [stadgan för ECBS och ECB],
3. andra skäl för avsättande som föreskrivs i artikel 14.2 i [stadgan för ECBS och ECB].

I det fall som avses i punkt 2 fjärde stycket i denna artikel kan parlamentet besluta att avsätta chefen, vice chefen och ledamöterna i Lettlands centralbanks styrelse efter det att den fällande domen har vunnit laga kraft.

Chefen för Lettlands centralbank får överklaga parlamentets beslut att avsätta honom eller henne enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 14.2 i [stadgan för ECBS och ECB]. Chefen för Lettlands centralbank får överklaga parlamentets beslut att avsätta honom eller henne till den domstol som anges i förvaltningsprocesslagen.”

11 I artiklarna 2.1 och 2.2 i Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums (lagen om byrån för förebyggande och bekämpning av korruption) (*Latvijas Vēstnesis*, 2002, nr 65) anges följande:

”(1) Byrån är en direkt förvaltningsmyndighet som verkar för att förebygga och bekämpa korruption enligt förevarande lag ...

(2) Byrån står under ministerrådets kontroll. Ministerrådet utövar institutionell kontroll via premiärministern. Kontrollen innefattar premiärministerns rätt att granska lagenligheten av administrativa beslut som antagits av byråns chef och att upphäva rättsstridiga beslut, samt, i händelse

av en rättsstridig underlåtenhet att vidta åtgärder, att besluta att beslut ska fattas. Ministerrådets kontrollrätt gäller inte beslut som byrån fattat vid utförandet av uppgifter som anges i artiklarna 7, 8, 9 och 9¹ i förevarande lag.”

- 12 Artikel 8.1 punkt 2 i lagen om byrån för förebyggande och bekämpning av korruption har följande lydelse:

”Vid bekämpning av korruption ska byrån utföra följande uppgifter:

...

- 2) den ska genomföra utredningar och operativa insatser för att upptäcka brott som begås [av personer] inom offentliga institutioner, om dessa brott har samband med korruption.”

Bakgrund till tvisterna

- 13 Genom lettiska parlamentets beslut av den 31 oktober 2013 utnämndes Ilmārs Rimšēvičs till chef för Lettlands centralbank för en ämbets tid på sex år, som började den 21 december 2013 och vars slut fastställdes till den 21 december 2019.
- 14 Den 17 februari 2018 anhölls Rimšēvičs till följd av att Knab den 15 februari samma år inlett en förundersökning mot honom.
- 15 Enligt de uppgifter som domstolen förfogar över misstänks han för att, under år 2013, ha begärt och tagit emot en muta i egenskap av chef för Lettlands centralbank, för att utöva inflytande i en lettisk privatbanks intresse.
- 16 Den 19 februari 2018, när Rimšēvičs släpptes fri, antog Knab det omtvistade beslutet, vilket innehöll ett antal bindande åtgärder, nämligen ett förbud för Rimšēvičs att utöva sina besluts-, kontroll och tillsynsbefogenheter vid Lettlands centralbank, däribland att inneha sin anställning som centralbankschef, en skyldighet att ställa en säkerhet samt ett förbud mot att kontakta vissa personer och att resa utomlands utan förhandstillstånd.
- 17 Den 27 februari 2018 ogillade förundersökningsdomaren vid Rīgas rajona tiesa (Distriktsdomstolen i Riga, Lettland) den talan som hade väckts av Rimšēvičs den 23 februari samma år mot två av de bindande åtgärder som beslutats av Knab, nämligen förbudet mot att utföra sina uppgifter inom Lettlands centralbank och att lämna landet utan tillstånd.
- 18 Den 28 juni 2018 väckte åklagaren åtal mot Rimšēvičs avseende
- tagande av muta, i form av en gratis fritidsresa som erbjudits honom,
  - tagande av en muta på 500 000 euro, och
  - tagande av en muta på 250 000 euro.

Parternas yrkanden och förfarandet vid domstolen

- 19 Genom sin talan i mål C-202/18 har Ilmārs Rimšēvičs yrkat att domstolen ska
- förklara att han olagligen har avsatts från sitt ämbete som chef för Lettlands centralbank genom det omtvistade beslutet,

- fastställa att den bindande åtgärden i det omtvistade beslutet bestående i förbudet att utöva de arbetsuppgifter och befogenheter som är knutna till hans anställning som chef för Lettlands centralbank, är olaglig, och
  - förklara att de begränsningar av hans möjlighet att utöva de arbetsuppgifter och befogenheter som är knutna till hans ställning som ledamot av ECB-rådet, vilka följer av det omtvistade beslutet, har tillämpats på ett rättsstridigt sätt.
- 20 ECB har i sin talan i mål C-238/18 yrkat att domstolen ska
- förelägga Republiken Lettland att, i enlighet med artikel 24 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol och artikel 62 i domstolens rättegångsregler, inkomma med samtliga relevanta uppgifter som är hänförliga till Knabs pågående utredningar mot Ilmārs Rimšēvičs, chef för Lettlands centralbank,
  - fastställa, med stöd av artikel 14.2 i stadgan för ECBS och ECB, att Republiken Lettland har åsidosatt andra stycket i den bestämmelsen, i den del
    - innehavaren av tjänsten som chef för Lettlands centralbank avsatts från sitt ämbete, utan att det föreligger en fällande dom mot honom, meddelad av en oberoende domstol, och
    - det inte föreligger någon exceptionell omständighet som kan motivera att Rimšēvičs avsätts i förevarande fall, med förbehåll för att de uppgifter som Republiken Lettland inkommer med bekräftar detta, och
  - förplikta Republiken Lettland att ersätta rättegångskostnaderna.
- 21 Republiken Lettland har yrkat att domstolen ska ogilla talan i de två målen.
- 22 Genom särskild handling som inkom till domstolens kansli den 3 april 2018, det vill säga samma dag som själva ansökan, begärde ECB att domstolen skulle handlägga mål C-238/18 skyndsamt i enlighet med artikel 53.4 och artikel 133 i rättegångsreglerna. Domstolens ordförande beviljade denna begäran genom beslut av den 12 juni 2018, ECB/Lettland (C-238/18, ej publicerat, EU:C:2018:488).
- 23 Genom beslut samma dag i målet Rimšēvičs/Lettland (C-202/18, ej publicerat, EU:C:2018:489), beslutade domstolens ordförande, på grundval av artikel 133.3 i rättegångsreglerna, efter att ha uppmanat Rimšēvičs och Republiken Lettland att inkomma med yttranden i frågan, även om skyndsamt handläggning av mål C-202/18.
- 24 Genom handling som inkom till domstolens kansli den 3 april 2018 yrkade ECB även, i enlighet med artikel 279 FEUF och artikel 160 i domstolens rättegångsregler, att domstolen skulle vidta interimistiska åtgärder, närmare bestämt förplikta Republiken Lettland att tillfälligt upphäva det mot Rimšēvičs riktade förbudet att utöva sitt ämbete som chef för Lettlands centralbank, för att ge honom möjlighet att, i egenskap av medlem av ECB-rådet, utföra de arbetsuppgifter som inte har något samband med brottsutredningen, eller åtminstone tillåta Rimšēvičs att utse en ersättare som ledamot av ECB-rådet.
- 25 I beslut av den 20 juli 2018, ECB/Lettland (C-238/18 R, ej publicerat, EU:C:2018:581), ålade domstolens vice ordförande Republiken Lettland att vidta nödvändiga åtgärder för att, i avvaktan på kommande dom i mål C-238/18, tillfälligt upphäva de bindande åtgärder som Knab antog den 19 februari 2018 gentemot Rimšēvičs, i den del dessa åtgärder förhindrar honom att utse en ersättare som ledamot av ECB-rådet, och avlog ansökan om interimistiska åtgärder i övrigt.

- 26 Vid förhandlingen, som var gemensam för de båda målen, den 25 september 2018, anmodade domstolens ordförande Republiken Lettlands företrädare att inom en frist på åtta dagar, inge handlingar som motiverar de bindande åtgärder som antagits av Knab gentemot Rimšēvičs den 19 februari 2018.
- 27 Genom skrivelse som registrerades vid domstolens kansli den 2 oktober 2018 ingav Republiken Lettland 44 handlingar.
- 28 Rimšēvičs och ECB är i sina synpunkter på dessa handlingar i huvudsak överens om att Republiken Lettland inte har anfört någon bevisning för Rimšēvičs ansvar eller för att de bindande åtgärder som vidtagits mot honom är välgrundade.
- 29 Eftersom talan i målen C-202/18 och C-238/18 i båda fallen är riktad mot det omtvistade beslutet, har domstolen, efter att ha hört parterna, beslutat att förena nämnda mål vad gäller domen, med tillämpning av artikel 54.1 i rättegångsreglerna.

Domstolens behörighet

Parternas argument

- 30 Republiken Lettland har angett att domstolen saknar behörighet att pröva den talan som väckts av Ilmārs Rimšēvičs respektive ECB.

I mål C-202/18,

- 31 Enligt Republiken Lettland är Ilmārs Rimšēvičs syfte med sin talan att få domstolen att pröva lagenligheten och proportionaliteten av de åtgärder som vidtagits av den utredande myndigheten med tillämpning av bestämmelserna i straffprocesslagen. Republiken Lettland menar att Rimšēvičs begär att domstolen ska ingripa i ett straffrättsligt förfarande, vilket kan ha en betydande inverkan på utredningen och lagföringen av den misstänkte i enlighet med lettisk lagstiftning. Enligt Republiken Lettland har domstolen inte behörighet att pröva yrkandena i ansökan. Om domstolen skulle bifalla dessa yrken, så skulle den agera i strid med artikel 276 FEUF.
- 32 Rimšēvičs anser å sin sida att det mot honom riktade förbudet, på obestämd tid, att utöva sitt ämbete som chef för Lettlands centralbank ska ses som att han avsatts från sitt ämbete, vilket är en fråga domstolen är behörig att pröva enligt artikel 14.2 i stadgan för ECBS och ECB.

I mål C-238/18,

- 33 Republiken Lettland anser att det enda beslut som kan bli föremål för talan enligt artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB är ett beslut som avslutar det juridiska och institutionella bandet mellan chefen för en nationell centralbank och denna institution och inte vilket beslut som helst genom vilket chefen åläggs förpliktelser. Republiken Lettland har anfört att det vid bedömningen av huruvida ett beslut innebär ett avslutande av sådana band inte ska göras någon åtskillnad mellan begreppet "avsättas" (*relèvement des fonctions*), i den mening som avses i nämnda artikel, och begreppet "avsättas" (*démission d'office*), som avses i artiklarna 246, 247 och 286 FEUF, artikel 11.4 i stadgan för ECBS och ECB och artikel 26.4 i rådets förordning (EU) nr 1024/2013 av den 15 oktober 2013 om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (EUT L 287, 2013, s. 63), eftersom de båda begreppen är likvärdiga vad gäller de verkningar som avses. Republiken Lettland noterar att uttrycken som används i den lettiska språkversionen av dessa bestämmelser är utbytbara.

- 34 Det omtvistade beslutets syfte är emellertid inte att avsluta det juridiska och institutionella bandet mellan Lettlands centralbank och dess chef, men endast att garantera ett effektivt genomförande av utredningen.
- 35 För det första är denna åtgärd av tillfällig natur och kan när som helst ändras eller återkallas. I artikel 389.1 punkt 4 i straffprocesslagen föreskrivs nämligen att när en person misstänks för särskilt allvarlig brottslighet, såsom här är fallet, måste förundersökningen mot denna person avslutas eller bindande åtgärder dras tillbaka inom 22 månader efter delgivning av misstanke. Det framgår dessutom av artikel 249.1 i straffprocesslagen att om en bindande processuell åtgärd som vidtagits mot en person förlorar sitt föremål eller när personens beteende eller de omständigheter som avgjort valet av den bindande åtgärden har ändrats, måste denna åtgärd dras tillbaka.
- 36 För det andra har enligt artikel 22 i lagen om Lettlands centralbank, endast lettiska parlamentet behörighet att avsätta chefen för centralbanken. Denna institution har dock inte antagit ett sådant beslut.
- 37 Tolkningen att ett sådant beslut som det omtvistade beslutet ska anses omfattas av artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB strider dessutom mot artikel 276 FEUF. Syftet med artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB är inte att ge domstolen möjlighet att ingripa i ett pågående straffrättsligt förfarande, utan att säkerställa att en chef för en nationell centralbank inte på ett regelvidrigt sätt avsätts av de nationella myndigheterna. Om ECB:s yrkande bifalls, innebär detta att domstolen blir tvungen att ompröva de faktiska omständigheter och den bevisning som anförts i det pågående straffrättsliga förfarandet i Lettland, vilka angetts som skäl för de bindande åtgärderna gentemot Rimševičs, och därmed inkräkta på de nationella myndigheternas befogenheter.
- 38 Lettlands centralbanks lednings oberoende är också, i enlighet med artikel 7 i stadgan för ECBS och ECB garanterad genom artikel 13 i lagen om Lettlands centralbank. Detta oberoende vid utförandet av Lettlands centralbanks uppgifter medför inte straffrättslig immunitet för centralbankschefen och innebär inte några begränsningar för de brottsbekämpande myndigheterna i Lettland. För att säkerställa Lettlands centralbanks oberoende och stabilitet föreskrivs i lagen att centralbankschefen ska biträdas av en vice chef, vars utnämningförfarande vid parlamentet ger samma garantier som dem som gäller för centralbankschefen. Vice chefen utför centralbankschefens uppgifter vid dennes frånvaro, eller om denne avsatts från sitt ämbete eller dennes mandat har löpt ut. Enligt Republiken Lettland ska vice chefen i en sådan situation betraktas som "chef", i den mening som avses i artikel 283.1 FEUF och artikel 10.1 i stadgan för ECBS och ECB, och således ges rätt att sitta i ECB-rådet.
- 39 Vidare omfattas de faktiska omständigheterna i målet av utredningssekretess i enlighet med artikel 375.1 i straffprocesslagen, och får således inte lämnas ut till tredje parter i förhållande till det straffrättsliga förfarandet. Domstolen bör därför även ogilla ECB:s yrkande om att förelägga Republiken Lettland att inkomma med samtliga relevanta uppgifter som är hänförliga till Knabs pågående utredning mot Rimševičs.
- 40 ECB anser å sin sida att dess talan inte faller utanför tillämpningsområdet för artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB.
- 41 ECB har härvid understrukt betydelsen av principen om ECBS:s och ECB:s oberoende, i artikel 130 FEUF, som syftar till att göra det möjligt för ECB att – fri från politiska påtryckningar – utföra det uppdrag som ECB tilldelats genom EUF-fördraget. Artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB förverkligar denna princip genom att precisera på vilka villkor en chef för en nationell centralbank kan avsättas och genom att se till att lagenligheten av en sådan åtgärd kan prövas av domstolen.

42 Mot bakgrund av denna bestämmelses syfte måste ett förbud mot att utöva varje uppgift som är knuten till ämbetet som chef för en nationell centralbank, även om förbudet formellt sett inte avslutar det juridiska och institutionella bandet mellan denna bank och dess chef, anses innebära att chefen avsätts, i den mening som avses i artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB. Vid en motsatt tolkning skulle medlemsstaterna, genom att anta sådana åtgärder, kunna kringgå den garanti för oberoende som fastställs i denna bestämmelse. Centralbankschefens oberoende påverkas i lika hög grad av ett tillfälligt förbud för denne att utföra sina arbetsuppgifter, och detta särskilt om, såsom i förevarande fall, förbudets slutdatum inte är känt och riskerar att inträffa efter att chefens mandat har gått ut.

Domstolens bedömning

43 Republiken Lettland har för det första gjort gällande att det omtvistade beslutet, som är av tillfällig natur, inte innebär att Lettlands centralbanks chef "avsätts". De enda beslut som kan bli föremål för talan enligt artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB är beslut som slutgiltigt avslutar det juridiska och institutionella bandet mellan chefen för en nationell centralbank och nämnda bank.

44 I detta avseende är det riktigt, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 78 i sitt förslag till avgörande, att den formulering som används i de franska och lettiska versionerna av artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB, precis som i andra språkversioner av denna bestämmelse, för tankarna till att det juridiska och institutionella bandet mellan chefen för en nationell centralbank och denna bank slutgiltigt bryts.

45 Enligt domstolens fasta praxis ska emellertid inte bara lydelsen beaktas vid tolkningen av en unionsbestämmelse, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som den ingår i (se, bland annat, dom av den 17 april 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 44 och där angiven rättspraxis).

46 Det ska härvid erinras om att EG-fördragets, och därefter EUF-fördragets, upphovsmän hade för avsikt att garantera att ECB är i stånd att fullgöra sina uppgifter enligt fördraget på ett oberoende sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juli 2003, kommissionen/ECB, C-11/00, EU:C:2003:395, punkt 130).

47 Denna vilja kommer särskilt till uttryck i artikel 130 FEUF, vilken i huvudsak återges i artikel 7 i stadgan för ECBS och ECB, som dels uttryckligen förbjuder ECB, de nationella centralbankerna och deras beslutande organ att begära eller ta emot instruktioner från unionens institutioner, organ eller byråer, från medlemsstaternas regeringar eller från något annat organ, dels förbjuder unionens institutioner, organ eller byråer, samt medlemsstaternas regeringar att söka påverka medlemmarna av ECB:s eller de nationella centralbankernas beslutande organ när dessa fullgör sina uppgifter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juli 2003, kommissionen/ECB, C-11/00, EU:C:2003:395, punkt 131). Således syftar dessa bestämmelser i huvudsak till att skydda ECBS mot alla former av politiska påtryckningar för att göra det möjligt för ECBS att effektivt arbeta för de fastställda målen för dess verksamhet, tack vare det oberoende utövandet av de särskilda befogenheter som ECBS har getts i det syftet genom primärrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juni 2015, Gauweiler m.fl., C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

48 Det är för att säkerställa oberoendet för de nationella centralbankscheferna, vilka, enligt artikel 282.1 FEUF, tillsammans med ECB bildar ECBS, som artikel 14.2 i stadgan för ECBS och ECB fastställer att dessa centralbankschefer ska ha en ämbets tid på minst fem år, föreskriver att de endast kan avsättas om de inte längre uppfyller villkoren för att utöva sina uppgifter eller har gjort sig skyldiga till allvarlig försummelse och föreskriver att den berörda centralbankschefen och ECB-rådet ska ha tillgång till ett rättsmedel inför domstolen gentemot en sådan åtgärd.

- 49 Medlemsstaterna har genom att ge domstolen direkt behörighet att pröva lagenligheten av ett beslut att avsätta chefen för en nationell centralbank visat den vikt de fäster vid att de som innehar dessa ämbeten ska kunna agera oberoende.
- 50 Enligt artikel 283.1 FEUF och artikel 10.1 i stadgan för ECBS och ECB är cheferna för de nationella centralbankerna i de medlemsstater som har euron som valuta medlemmar av ECB-rådet, som är det viktigaste beslutsfattande organet i Eurosystemet enligt artikel 12.1 denna stadga och det enda beslutande organet inom ECB vad avser den gemensamma tillsynsmekanismen enligt artikel 26.8 i förordning nr 1024/2013.
- 51 Om det, utan motivering, kunde fattas beslut om att avsätta chefer för de nationella centralbankerna från deras ämbeten, så skulle deras oberoende allvarligt undergrävas och följaktligen även ECB-rådets oberoende.
- 52 I detta avseende ska det till att börja med påpekas att det tillfälliga förbudet för chefen för en nationell centralbank att utöva sitt ämbete kan anses utgöra ett påtryckningsmedel mot denne. Såsom framgår av omständigheterna i de förevarande målen kan ett sådant förbud vara särskilt allvarligt för den centralbankschef det är riktat mot när det inte åtföljs av en tydlig tidsbegränsning, varvid förbudet kan vara tillämpligt under en stor del av dennes ämbetsperiod. Genom att förbudet är tillfälligt kan det dessutom fungera som ett mycket effektivt påtryckningsmedel, eftersom det, såsom Republiken Lettland angett vad avser det omtvistade beslutet, kan dras tillbaka när som helst inte bara mot bakgrund av utredningens utveckling, utan även med hänsyn till den berörda centralbankschefens beteende.
- 53 Om man godtar utgångspunkten att en åtgärd som förbjuder en centralbankschef att utöva sitt ämbete inte omfattas av domstolens kontroll enligt artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB, eftersom förbudet är tillfälligt, så skulle det vara lätt för en medlemsstat att, genom att vidta på varandra följande interimistiska åtgärder, undandra sig denna prövning, så att, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 75 i sitt förslag till avgörande, denna bestämmelse riskerar att berövas sin ändamålsenliga verkan.
- 54 Det är inte heller uteslutet att det omtvistade beslutet, som i princip är tillfälligt, kan vara slutgiltigt till sin verkan, eftersom det, även enligt Republiken Lettlands uppgifter, står klart att artikel 389 i straffprocesslagen tillåter att åtgärder och begränsningar som antagits med stöd av denna bestämmelse får vara i 22 månader, det vill säga till och med slutet av Ilmārs Rimšēvičs ämbetsperiod i december 2019.
- 55 Det följer således både av EUF-fördragets upphovsmäns avsikt och den allmänna systematiken i stadgan för ECBS och ECB samt själva syftet med artikel 14.2 andra stycket i nämnda stadga, att domstolen, enligt denna bestämmelse, har behörighet att pröva en talan riktad mot en sådan åtgärd som det tillfälliga förbudet mot att Lettlands centralbanks chef utövar sitt ämbete, såsom det anges i det omtvistade beslutet.
- 56 För det andra har Republiken Lettland gjort gällande att domstolen saknar behörighet att pröva ett beslut som, enligt Republiken Lettlands uppfattning, är avsett att garantera ett effektivt genomförande av det straffrättsliga förfarandet mot den person som avses i detta beslut. Bedömningen av de faktiska omständigheterna som anges motivera bindande åtgärder i samband med ett straffrättsligt förfarande är således en fråga endast för de nationella myndigheterna. Dessa omständigheter omfattas vidare av utredningssekretess i enlighet med artikel 375.1 i straffprocesslagen, och får således inte lämnas ut till tredje parter i förhållande till det straffrättsliga förfarandet. Artikel 276 FEUF bekräftar att domstolen saknar behörighet i detta sammanhang, eftersom det i denna artikel föreskrivs att "[n]är Europeiska unionens domstol utövar sina befogenheter med avseende på bestämmelserna i tredje delen avdelning V kapiteln 4 och 5 [i EUF-fördraget] om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, är

den inte behörig att pröva giltigheten eller proportionaliteten av insatser som polis eller andra brottsbekämpande organ gör i en medlemsstat eller av medlemsstaternas utövning av sitt ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten”.

- 57 Även om det är riktigt att fördragets upphovsmän endast beviljat unionen begränsade befogenheter vad avser brottmål, framgår det emellertid av domstolens praxis att unionsrätten medför begränsningar av medlemsstaternas befogenheter på detta område (dom av den 15 september 2011, Dickinger och Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, punkt 31). Medlemsstaternas befogenheter på detta område måste nämligen utövas med respekt inte bara för de grundläggande friheter som garanteras genom unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 februari 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, punkt 19, och dom av den 19 januari 1999, Calfa, C-348/96, EU:C:1999:6, punkt 17), utan också för unionsrätten som helhet, och särskilt primärrätten. Följaktligen får de nationella straffprocessrättsliga bestämmelserna inte inskränka den behörighet som domstolen tilldelas i artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB, i samtliga fall där denna bestämmelse är tillämplig.
- 58 Republiken Lettland kan inte heller vinna framgång med sitt argument rörande artikel 276 FEUF.
- 59 Denna artikel begränsar nämligen domstolens behörighet endast när den utövar sina befogenheter med avseende på bestämmelserna i kapitlen 4 och 5 i avdelning V i tredje delen av EUF-fördraget. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 82 i sitt förslag till avgörande rör förevarande mål inte dessa befogenheter, utan de befogenheter domstolen direkt och specifikt ges i artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB.
- 60 För det tredje och slutligen har Republiken Lettland betonat de oacceptabla följder som, enligt dess uppfattning, ett erkännande av domstolens behörighet skulle leda till. En sådan behörighet skulle innebära att chefen för Lettlands centralbank ges straffrättslig immunitet, inskränka vilka bindande åtgärder som kan vidtas mot denne och ha en betydande negativ inverkan på det straffrättsliga förfarandets genomförande.
- 61 I detta avseende bör det noteras att artikel 14.2 i stadgan för ECBS och ECB inte medför någon straffrättslig immunitet för chefen för en nationell centralbank eller begränsar vilka bindande åtgärder som kan vidtas gentemot denne. Denna artikel ger endast centralbankschefen och ECB-rådet, rätt att vid domstolen bestrida alla beslut genom vilka centralbankschefen avsätts från sitt ämbete. Den enda situationen där det kan anses föreligga ett samband mellan en talan som väcks med stöd av denna artikel och ett nationellt straffrättsligt förfarande är således undantagssituationen att ett sådant förfarande leder till att det gentemot chefen för en nationell centralbank vidtas en tillfällig åtgärd som kan jämföras med att denna avsätts från sitt ämbete, i den mening som avses i denna bestämmelse. Men även i detta fall finns det inget i vad Republiken Lettland har anfört som visar att det rättsmedel som föreskrivs i stadgan för ECBS och ECB är ägnad att försvåra utredningens normala genomförande.
- 62 Av det anförda följer att invändningen att domstolen saknar behörighet att pröva den talan som Rimševičs respektive ECB, på grundval av artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB, har väckt mot det omtvistade beslutet ska avfärdas.
- 63 Det ska vidare tilläggas att domstolens behörighet enligt denna bestämmelse är begränsad till fall då talan väcks mot ett, tillfälligt eller permanent, förbud att utöva ämbetet som chef för en nationell centralbank. Följaktligen omfattas det omtvistade beslutet, genom vilket Knab har vidtagit ett antal bindande åtgärder, endast av domstolens behörighet i den mån beslutet innebär att Rimševičs tillfälligt förbjuds att utöva sitt ämbete som chef för Lettlands centralbank.

Prövning av talan i de båda målen

Beskrivning av talan i de båda målen

- 64 Den talan som domstolen har att pröva i respektive mål har sin grund i att Ilmārs Rimšēvičs, i egenskap av chef för Lettlands centralbank, och ECB, genom beslut fattat av ECB-rådet, väckt respektive talan med tillämpning av artikel 14.2 i stadgan för ECBS och ECB. Yrkandena i de båda målen skiljer sig dock åt i hur de har formulerats. Rimšēvičs har yrkat att domstolen ska fastställa att det omtvistade beslutet, som antagits i Republiken Lettlands namn, är rättsstridigt, medan ECB har yrkat att domstolen ska fastställa att Republiken Lettland har åsidosatt artikel 14.2 i stadgan för ECBS och ECB. När ECB vid förhandlingen tillfrågades hur den vill beskriva den talan den väckt med stöd av artikel 14.2 andra stycket i stadgan, förklarade ECB att den begär att domstolen ska meddela ”en fastställelse, såsom är fallet i fördragsbrottsförfaranden”.
- 65 Det ska emellertid konstateras, att artikel 14.2 i stadgan för ECBS och ECB inte innehåller någon explicit eller implicit hänvisning till det fördragsbrottsförfarande som föreskrivs i artiklarna 258–260 FEUF.
- 66 Däremot talar såväl en bokstavlig som en systematisk och teleologisk tolkning av artikel 14.2 i stadgan för att det rättsmedel som föreskrivs i denna artikel ska betecknas som en talan om ogiltigförklaring.
- 67 Vad för det första gäller lydelsen av denna bestämmelse, ska det noteras att i likhet med den talan som föreskrivs i artikel 263 FEUF kan den talan som föreskrivs i artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB väckas av en enskild person, i detta fall den centralbankschef som avsatts från sitt ämbete, gentemot ett beslut som är riktat till densamme. Dessutom måste talan i de båda målen väckas inom samma tvåmånadersfrist, vilken definieras i identiska termer i artikel 263.6 FEUF och i artikel 14.2 andra stycket sista meningen i stadgan. Vidare anger de båda bestämmelserna på samma sätt att sökandena kan åberopa grunder som rör ”att fördragen eller någon rättsregel om [deras] tillämpning har överträtts”.
- 68 För det andra framgår det av en systematisk tolkning att särdragen hos artikel 14.2 i stadgan inte är oförenliga med vad som kännetecknar en talan om ogiltigförklaring.
- 69 Förvisso står det klart att i den del artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB uttryckligen anför att domstolen har att pröva lagenligheten av en rättsakt i nationell rätt, i förhållande till ”fördragen eller någon rättsregel om [deras] tillämpning”, så innebär denna bestämmelse ett avsteg från den allmänna fördelningen av befogenheter mellan nationella domstolar och unionsdomstolen, såsom denna fastställts i fördragen, och särskilt artikel 263 FEUF, varvid en talan enligt denna artikel endast får avse rättsakter i unionslagstiftningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 december 1960, Humblet/État belge, 6/60-IMM, EU:C:1960:48). Detta undantag förklaras emellertid av dess roll i det specifika institutionella förhållande som gäller för ECBS. ECBS utgör nämligen, i unionsrätten, en nydanande juridisk konstruktion som sammanbinder nationella institutioner, närmare bestämt de nationella centralbankerna, och en unionsinstitution, närmare bestämt ECB, och får dem att nära samarbeta med varandra. I detta sammanhang råder det en annan systematik och en mindre påtaglig åtskillnad mellan unionens rättsordning och de nationella rättsordningarna.
- 70 Artikel 14.2 i stadgan för ECBS och ECB är en konsekvens av fördragets upphovsmäns tydliga vilja att införa ett sådant integrerat system för ECBS och i synnerhet den dubbla roll som gäller för chefen för en nationell centralbank, som visserligen är en nationell myndighet men som agerar inom ECBS och som, om det rör sig om en chef för en nationell centralbank i en medlemsstat som har euron som valuta, sitter i ECB:s främsta beslutande organ. Det är på grund av denna hybridstatus och, såsom har

påpekats i punkt 48 i denna dom, i syfte att säkerställa det funktionella oberoendet för de nationella centralbankscheferna inom ECBS, som ett beslut som fattats av en nationell myndighet och som innebär att en centralbankschef avsätts undantagsvis kan underställas EU-domstolens prövning.

- 71 Artikel 14.2 i stadgan betyder således att det, i det system för rättsmedel som inrättats genom fördragen, läggs till ett särskilt rättsmedel, vilket framgår av det faktum att det är ett mycket begränsat antal personer som förfogar över det, att det endast kan riktas mot en viss typ av beslut och att det endast kan tillgripas under exceptionella omständigheter.
- 72 För det tredje klargörs arten av det rättsmedel som föreskrivs i artikel 14.2 i stadgan även av dess syfte. Såsom har påpekats i punkt 49 och följande punkter i förevarande dom utgör detta rättsmedel en viktig garanti som gör att centralbankscheferna – även om de utses av medlemsstaterna, och i förekommande fall, kan avsättas av dem – på ett fullständigt oberoende sätt kan utföra de uppgifter som de tilldelats genom fördragen och, i enlighet med artikel 130 FEUF och artikel 7 i stadgan för ECBS och ECB, vägra att ta emot instruktioner från de nationella myndigheterna. Detta rättsmedel ingår således som en grundläggande del av den institutionella jämvikt som det nära samarbetet mellan ECB och de nationella centralbankerna inom ECBS kräver.
- 73 Det är med anledning av betydelsen av detta syfte och den nackdel som uppstår vid varje försening med att ogiltigförklara ett beslut om att avsätta en centralbankschef som fattats i strid med fördragen eller av någon rättsregel om deras tillämpning som upphovsmännen till dessa fördrag, till förmån för ECB och den berörda centralbankschefen, har instiftat en möjlighet att väcka talan vid domstolen mot en sådan rättsakt. Såsom domstolens vice ordförande konstaterat i sin bedömning av kravet på skyndsamhet i sitt interimistiska beslut av den 20 juli 2018, ECB/Lettland (C-238/18 R, ej publicerat, EU:C:2018:581, punkterna 71 och 72), kan en långvarig frånvaro av en medlem av ECB-rådet från rådets verksamhet allvarligt skada funktionen för detta organ som är så viktigt för ECB. Därutöver medför ett beslut att avsätta en centralbankschef omedelbara och allvarliga konsekvenser för den berörda centralbankschefen.
- 74 Endast en talan om ogiltigförklaring, eventuellt kompletterad med de interimistiska åtgärder som domstolen kan förordna om med tillämpning av artiklarna 278 och 279 FEUF, gör det möjligt att möta de farhågor som har inspirerat beslutet att inrätta detta rättsmedel. Det kan i synnerhet inte anses motsvara avsikterna hos upphovsmännen till stadgan för ECBS och ECB om den dom som meddelas med stöd av artikel 14.2 andra stycket i densamma skulle ha karaktären av en fastställsetalan och om domens verkningar således skulle bero på hur den verkställs av de nationella myndigheterna.
- 75 Det är dessutom viktigt att påpeka att om Europeiska kommissionen anser att en medlemsstat har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 14 i stadgan för ECBS och ECB, så kan kommissionen, i enlighet med artikel 258 FEUF, utfärda ett motiverat yttrande och, om den berörda staten inte rättar sig efter yttrandet, väcka talan om fördragsbrott vid domstolen. Det finns således inget stöd för antagandet att det enda syfte upphovsmännen till det rättsmedel som avses i artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB hade med att införa detsamma var att skapa ett parallellt förfarande till det förfarande som redan föreskrivs i artikel 258 FEUF.
- 76 Det följer av det ovan anförda att det rättsmedel som föreskrivs i artikel 14.2 andra stycket i nämnda stadga avser ogiltigförklaring av ett beslut som antagits i syfte att avsätta en chef för en nationell centralbank från dennes ämbete.
- 77 Eftersom såväl Rimševičs som ECB:s talan uttryckligen grundar sig på artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB, måste talan i respektive mål således anses avse ogiltigförklaring av det omvistade beslutet.

Grunden avseende avsaknad av motivering för det omtvistade beslutet

Parternas argument

- 78 Ilmārs Rimšēvičs har hävdats att det omtvistade beslutet inte är motiverat.
- 79 För det första har beslutet inte föregåtts av en relevant utredning eller en tillräcklig bevisupptagning. Knab ägnade endast två dagar till utredningen, som inleddes den 15 februari 2018, innan man fattade beslut om att anhålla sökanden den 17 februari 2018. Den allmänna åklagaren i Republiken Lettland förklarade själv den 21 februari 2018 att det inte fanns någon information som gjorde det möjligt att denna dag kategoriskt fastslå att en överträdelse verkligen hade begåtts.
- 80 Det är för det andra föga troligt att chefen för Lettlands centralbank har begått det brott som han misstänks för, nämligen tagande av mutor till förmån för en lettisk privatbank, vilken upphörde med sin verksamhet år 2016 och försattes i likvidation. Han har nämligen inga befogenheter att på något sätt påverka en privatbanks verksamhet. Dessutom fattar Lettlands centralbank alla sina beslut kollegialt. Tillsynen över lettiska privatbanker ingår inte i behörighetsområdet för Lettlands centralbank, utan för landets finansinspektion, såsom framgår av artikel 2.1 i Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums (lagen om finansinspektionen).
- 81 För det tredje är den informationskälla som föranlett att utredningen inleddes inte trovärdig. Enligt den information som Knab lämnat till sökanden är den person som anklagat sökanden för den överträdelse som han påstås ha begått under 2013 en tidigare ledamot av styrelsen för den lettiska privatbank som är ansvarig för den påstådda bestickningen. Denna tidigare ledamot anhölls år 2016 för penningtvätt. Brottutredningen mot honom lades ned, i utbyte mot att han anmälde det mutbrott som Rimšēvičs anklagas för.
- 82 Rimšēvičs har för det fjärde hävdats att de anklagelser som riktas mot honom är ospecificerade. Knab har angett att Rimšēvičs mutats för att han inte skulle hindra denna lettiska privatbanks verksamhet. Chefen för Lettlands centralbank har emellertid ingen sådan befogenhet. Rimšēvičs menar att han på ett väldigt vagt sätt anklagas för att ha begått en negativ handling (en underlåtenhet), eftersom den person som har rapporterat det påstådda mutbrottet inte har kunnat hänvisa till någon konkret handling. Rimšēvičs har vidare angett att ECB, på finansinspektionens rekommendation, sagt upp den lettiska privatbankens tillstånd under år 2016, vilket inte talar för påståendet att sökanden gynnat denna privatbanks verksamhet.
- 83 ECB har å sin sida gjort gällande att det ankommer på domstolen att tolka begreppet grov försumlighet på ett sätt som motiverar att en chef för en nationell centralbank avsätts från sitt ämbete, i den mening som avses i artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB, och besluta om hur bevis kan anföras.
- 84 Det ankommer på den medlemsstat som vidtar en åtgärd som avses i artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB att visa att de villkor som anges i denna bestämmelse är uppfyllda. Att dessa villkor är uppfyllda måste fastställas av en oberoende domstol och inte av ett statligt organ, en allmän åklagare eller en förundersökningsdomare som beslutar om bindande åtgärder. Detta krav gör det möjligt att säkerställa respekten för rätten till en rättvis rättegång och oskuldspresumtionen, som är en grundläggande princip i det europeiska rättssystemet. ECB får därigenom en försäkran om att skälen till varför centralbankschefen avsätts från sitt ämbete verkligen är underbyggda. Det krävs inte att nämnda domstols beslut är slutgiltigt för att beslutet att avsätta en chef för en nationell centralbank från sitt ämbete ska kunna verkställas, i förekommande fall, inom rimlig tidsfrist.

- 85 Det kan emellertid under exceptionella omständigheter tillåtas att en chef för en centralbank i en medlemsstat som har euron som valuta får avsättas redan innan en fällande dom föreligger. Så är exempelvis fallet om åtgärden vidtagits på grundval av klara eller obestridda bevis.
- 86 ECB har i förevarande fall understrukit att Knab avsatt chefen för Lettlands centralbank innan en domstol meddelat en dom i vilken han fälls för de gärningar som han anklagas för och att ECB för närvarande inte förfogar över några uppgifter som gör det möjligt för ECB att avgöra huruvida det föreligger exceptionella omständigheter som motiverar denna åtgärd. ECB har preciserat att den är villig att ge upp sin rätt att få tillgång till handlingarna i ärendet, om brottsutredningen kräver konfidentiell behandling av de uppgifter som inlämnats till EU-domstolen.
- 87 Republiken Lettland har i båda målen hävdats att uppgifterna i brottsutredningen gentemot Rimševičs omfattas av utredningssekretessen i enlighet med artikel 375.1 i straffprocesslagen.

Domstolens bedömning

- 88 Det anges uttryckligen i artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB att, till stöd för en talan enligt denna bestämmelse, får den berörda centralbankschefen eller ECB-rådet åberopa "att fördragen eller någon rättsregel om [deras] tillämpning har överträtts". Detta uttryck avser främst åsidosättande av de villkor som enligt denna bestämmelse gäller för att avsätta en centralbankschef från dennes ämbete.
- 89 Denna bestämmelse föreskriver härvid att en centralbankschef endast får avsättas under två förutsättningar, nämligen att han eller hon inte längre uppfyller de krav som ställs för att en chef ska kunna utföra sina uppgifter eller om vederbörande har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse.
- 90 I förevarande fall motiveras förbudet mot att Ilmārs Rimševičs utövar sitt ämbete som chef för Lettlands centralbank av behovet att kunna genomföra en straffrättslig utredning avseende påstådda lagöverträdelser, vilka om de anses styrkta ska anses innebära en "allvarlig försummelse", i den mening som avses i artikel 14.2 i stadgan för ECBS och ECB.
- 91 Det bör inledningsvis erinras om att det inte ankommer på domstolen att, när den har att pröva en talan som har väckts med stöd av artikel 14.2 i nämnda stadga, träda i stället för de nationella domstolar som är behöriga att pröva den berörda centralbankschefens straffrättsliga ansvar eller ens blanda sig i den förundersökning som inletts mot honom av de administrativa eller rättsliga myndigheter som är behöriga enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning. För att uppnå syftet med en sådan förundersökning, och särskilt för att förhindra att den berörda centralbankschefen obstruerar den, kan det emellertid vara nödvändigt att tillfälligt skilja denne från sitt ämbete.
- 92 Det ankommer däremot på domstolen att, inom ramen för den behörighet som den ges genom artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB, kontrollera att ett interimistiskt förbud för den berörda centralbankschefen att utöva sitt ämbete endast meddelas om det föreligger tillräckliga bevis för att han har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse som kan motivera en sådan åtgärd.
- 93 I förevarande fall har den berörde vid domstolen gjort gällande att han inte har gjort sig skyldig till någon av de försummelser som han anklagas för. I likhet med ECB anser han att Republiken Lettland inte har företett något som helst bevis för dessa försummelser. Under det skriftliga förfarandet vid domstolen har Republiken Lettland i själva verket inte lämnat några uppgifter som ens kan anses utgöra en början till bevisning för de anklagelser om mutbrott som föranledde att förundersökningen inleddes och att det omtvistade beslutet antogs.

- 94 Vid förhandlingen anmodade domstolens ordförande företrädarna för Republiken Lettland att inom en kort tidsfrist delge domstolen handlingar som motiverar det omtvistade beslutet, vilket dessa åtog sig att göra. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 125–130 i sitt förslag till avgörande innehåller ingen av de handlingar som lämnats in av Republiken Lettland efter förhandlingen något bevis som kan anses visa att anklagelserna mot den berörde är välgrundade.
- 95 Genom skrivelse som inkom till domstolens kansli den 8 januari 2019 erbjöd sig Republiken Lettland att tillhandahålla ytterligare handlingar ”inom rimlig tid”, utan att begära återupptagande av den muntliga delen av förfarandet, vilket förklarats avslutat efter det att generaladvokaten föredragit sitt förslag till avgörande, i enlighet med artikel 82.2 i rättegångsreglerna. Genom en andra skrivelse av den 30 januari 2019 förnyade Republiken Lettland sitt åtagande att inge bevisning och begärde att den muntliga delen av förfarandet skulle återupptas. Detta åtagande att inge bevisning, som inkom medan överläggningar i målet pågick, innehåller inte någon motivering som förklarar dröjsmålet med att inkomma med dessa handlingar, i enlighet med artikel 128.2 i domstolens rättegångsregler. Utvecklingen av den brottsutredning som den lettiska regeringen har beskrivit saknar nämligen betydelse i detta avseende. Detta åtagande att inge bevisning innehåller dessutom ingen konkret och specifik uppgift om innehållet i de handlingar som den säger sig ha för avsikt att inge. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att det beslutats att målet ska handläggas skyndsamt avvisar domstolen åtagandet att inge bevisning och avslår begäran om återupptagande av den muntliga delen av förfarandet.
- 96 Domstolen kan således bara konstatera att Republiken Lettland inte har visat att beslutet att avsätta Rimševičs från sitt ämbete bygger på bevis om att han gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse, i den mening som avses i artikel 14.2 andra stycket i stadgan för ECBS och ECB. Talan ska således bifallas med stöd av grunden om att detta beslut inte är motiverat. Det är således inte nödvändigt att pröva övriga grunder i ansökan.
- 97 Det följer av det ovan anförda att det omtvistade beslutet ska ogiltigförklaras i den del Rimševičs förbjuds att utöva sitt ämbete som chef för Lettlands centralbank.

Rättegångskostnader

- 98 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. ECB har yrkat att Republiken Lettland ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Republiken Lettland har tappat målet, ska ECB:s yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) Målen C-202/18 och C-238/18 förenas vad gäller domen.**
- 2) Det beslut som fattats av Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Byrån för förebyggande och bekämpning av korrupktion, Lettland) den 19 februari 2018 ogiltigförklaras i den del Ilmārs Rimševičs förbjuds att utöva sitt ämbete som chef för Lettlands centralbank.**
- 3) Republiken Lettland ska bära sina rättegångskostnader och ersätta de kostnader som uppkommit för Europeiska centralbanken (ECB).**

Underskrifter